

ELS CURSOS NATURALISTES DE LA INSTITUCIÓ

➤➤ PROGRAMA
2015

» INFORMACIÓ I INSCRIPCIÓ

Per formalitzar la inscripció, cal posar-se en contacte, com a mínim, deu dies abans de l'inici del curs, amb la Secretaria de la ICHN, donant el vostre nom, adreça electrònica, número de telèfon i DNI.

Una vegada feta la preinscripció, cal fer l'ingrés de la matrícula al compte de la ICHN, a MicroBank 0133-3001-20-4200002683, fent constar el vostre nom i el del curs al qual us matriculeu. La inscripció es considerarà vàlida després d'haver realitzat el pagament.

En el cas que una persona vulgui anul·lar la inscripció, només recuperarà el 80 % de l'import, sempre que ho sol·liciti amb una antelació mínima de quinze dies respecte a l'inici del curs.

Els cursos estan limitats a 20 places. La matrícula es farà per rigorós ordre d'inscripció, d'acord amb la data de l'ingrés de la matrícula. Hi haurà una llista d'espera per cobrir baixes eventuals.

Els cursos que no comptin amb un nombre mínim d'assistents es podran anul·lar i es retornarà l'import íntegre de la inscripció.

Els socis de les entitats adherides a la ICHN, els de la SCB i els de la FEEC, tindran el mateix preu d'inscripció que els socis de la ICHN.

El preu de la matrícula dels cursos inclou la docència, la documentació i l'assegurança per accident o danys a tercers. El transport, els àpats i l'allotjament no hi són inclosos.

En funció de les condicions climatològiques i tenint en compte que es tracta de cursos de camp, majoritàriament, cal portar l'equipament adequat (roba d'abric, impermeable, calçat adequat, aigua, barret, protecció solar, protecció contra insectes, etc.). Els desplaçaments durant els cursos es faran a peu o amb els vehicles dels assistents.

Posteriorment, s'enviarà un certificat d'assistència als que hagin assistit al curs amb aprofitament.

PER A MÉS INFORMACIÓ I INSCRIPCIÓ:

Secretaria de la ICHN.

De dilluns a divendres.

Tel: 933 248 582; a/e: ichn@iec.cat.

1

GEOLOGIA DEL PEDRAFORCA I DE LES FONTS DEL LLOBREGAT

DATES

11 i 12 d'abril de 2015

PROFESSORAT

Marc Tudela, geòleg i hidrogeòleg; Roberto Espínola, geòleg i hidrogeòleg; Albert Martínez, geòleg estructural i cartògraf. Itineraris geològics.

CAL QUE PORTEU

Roba adequada i llanterna. Els desplaçaments es realitzaran amb els vehicles dels assistents. Es pot portar el dinaro utilitzar els serveis de restauració locals.

LLOC DE TROBADA

Dissabte, a les 9.45 h, al Centre d'Informació del Parc Natural del Cadí-Moixeró (carrer de la Vinya, 1; Bagà).

PREU

La matrícula per als socis de la ICHN, els de les entitats amb les quals té acords de col·laboració i els habitants dels municipis de l'àmbit del Parc Natural del Cadí-Moixeró és de 38 €, per als altres inscrits és de 64 €.

DISSABTE

De 10 a 13.15 h. Sessions teòriques: la geologia del Pedraforca i la seva formació en el context dels Pirineus; geologia i hidrogeologia de les fonts del Llobregat.

De 13.15 a 14 h. Dinar de camp a Castellar de n'Hug.

De 14 a 19 h. Recorregut pels voltants de les fonts del Llobregat i identificació dels materials que conformen la zona; entrada a la cova de la Tuta: gènesi i implicació en la formació del sistema càrstic que dona lloc a les fonts del riu Llobregat.

DIUMENGE

De 9 a 14 h. Visita als aflorament d'icnites de Vallcebre; tall geològic i interpretació dels mantells de corriment de la muntanya del Pedraforca; visita a l'aflorament d'hipurits del cretaci de l'Espà i al garumnià del coll de la Trapa (unitat datadora del mantell inferior del Pedraforca).

De 14 a 15.30 h. Dinar al restaurant Cal Franciscó de Gósol o dinar de camp.

De 15.30 a 18.30 h. Visita a la surgència càrstica i al sobreeixidor de la font de Torrentsenta i interpretació paisatgística del ventall al·luvial del Pedraforca.

2

DIBUIXAR LA NATURA.

L'ESBOÇ DE CAMP

DATES

25 i 26 d'abril de 2015

PROFESSORAT

Jordi Corbera, il·lustrador científic. Delegació de la Serralada Litoral Central-ICHN.

CAL QUE PORTEU

Cal portar tot el material de dibuix necessari (en funció de les preferències de cada persona): llapis grafit (2 o 3 dureses); estilògraf (opcional); pinzells (1, 2, 4); llapis de colors; aquarel·les; paper de dibuix, preferiblement en una llibreta o quadern. Material opcional: cadireta plegable, binocles, lupes, etc. El diumenge es dinarà al camp.

LLOC DE TROBADA

Dissabte, a les 10 h, a Can Boet, Centre de Patrimoni Arqueològic i Natural de l'Ajuntament de Mataró, (carrer de Pablo Iglesias, 83; Mataró).

PREU

La matrícula per als socis de la ICHN i els de les entitats amb les quals té acords de col·laboració és de 38 €, per als altres inscrits és de 64 €.

DISSABTE

De 10 a 11.30 h. Sessió teòrica: il·lustració científica i pintura naturalista.

D'11.30 a 14 h. Exercicis d'habilitat: sèries d'esbossos ràpids; l'esbós a llapis: activitat a l'interior a partir de fotos projectades.

De 14 a 15 h. Dinar al pati de la masia o en establiments propers.

De 15 a 19 h. L'esbós al camp: realització de sèries d'esbossos al pati de la masia.

DIUMENGE

De 10 a 14 h. Santuari del Corredor (Dosrius, el Maresme). L'esbós al camp: esbós a llapis de plantes; esbós a llapis i color de flors; esbós a llapis i color d'insectes.

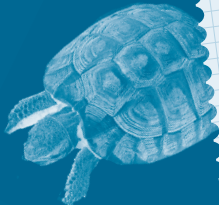
De 14 a 15 h. Dinar de camp.

De 15 a 18 h. Interpretació del paisatge: l'esbós del bosc; l'esbós arquitectònic; l'esbós geogràfic.

3

LES TORTUGUES DE CATALUNYA.

ESTUDI, CONEIXEMENT I GESTIÓ

DATES

9 i 10 de maig de 2015

PROFESSORAT

Diego Martínez Martínez, tècnic de fauna. Forestal Catalana, DARPM.

CAL QUE PORTEU

Cal portar roba i calçat còmode per anar al camp, repel·lent d'insectes i gorra o barret. Es pot portar el dinar o utilitzar els serveis de restauració locals.

LLOC DE TROBADA

Dissabte, a les 10 h, al Museu de les Terres de l'Ebre (carrer Gran Capità, 34; Amposta, el Montsià).

PREU

La matrícula per als socis de la ICHN, els de les entitats amb les quals té acords de col·laboració i els habitants de les Terres de l'Ebre és de 38 €, per als altres inscrits és de 64 €.

DISSABTE

De 10 a 10.30 h. Presentació.

De 10.30 a 14 h. Sessió teòrica: biologia, etologia i gestió de la tortuga de terra (*Testudo hermanni*) i de les tortugues d'aigua (*Emys orbicularis* i *Mauremys leprosa*).

De 14 a 16 h. Dinar de camp o en establiments propers.

De 16 a 17 h. Sessió teòrica: biologia, etologia i gestió de les tortugues marines i de les tortugues al·lòctones.

De 18 a 20 h. Visita al Centre de Fauna Salvatge del Canal Vell (Parc Natural del Delta de l'Ebre).

DIUMENGE

De 9 a 14 h. Espai d'interès natural de la Sèquia Major (Vila-seca, el Tarragonès): pràctiques de radioseguiment, captura i marcatge de tortugues d'aigua.

De 14 a 15 h. Dinar de camp o en establiments propers.

De 15 a 17 h. Tractament de les dades obtingudes en la pràctica de radioseguiment, captura i marcatge de tortugues d'aigua.

4

TÈCNiques D'ESTUDI D'OCELLS ESTEPARIS I DE ZONES HUMIDES

DATES

16 i 17 de maig de 2015

PROFESSORAT

Sergi Sales, ornitòleg.

CAL QUE PORTEU

Binocles o, si se'n té, telescopi, guia d'ocells i llibreta de camp. El dissabte es dinarà al camp.

LLOC DE TROBADA

Dissabte, a les 11.30 h, a Cal Sinén, a 4 km d'Ivars d'Urgell per la carretera nord de circumval·lació de l'estany (el Pla d'Urgell).

PREU

La matrícula per als socis de la ICHN i els de les entitats amb les quals té acords de col·laboració és de 38 €, per als altres inscrits és de 64 €.

DISSABTE

D'11.30 a 14.30 h. Presentació de l'activitat, descripció dels objectius i metodologia a seguir.

De 14.30 a 16 h. Dinar de camp.

De 16 a 21 h. Cens dels ocells aquàtics de l'estany d'Ivars i Vila-sana. Comptatge de les principals espècies reproductores i estima del nombre de parelles. Comptatge de les espècies migradores.

DIUMENGE

De 6.30 a 11.30 h. Cens d'ocells estèpics. Mapeig i transectes lineals al secà de Bellmunt (la Noguera).

D'11.30 a 15 h. Cal Sinén. Anàlisi de les dades obtingudes durant el cens d'ocells aquàtics i comparació amb la sèrie històrica de l'estany. Anàlisi de les dades obtingudes durant els censos d'ocells esteparis i els transectes lineals i comparació amb les dades de la sèrie històrica.

5

ELS MOL·LUSCS TERRESTRES A CATALUNYA.

OBSERVACIÓ, IDENTIFICACIÓ I TÈCNiques DE RECERCA DE CAMP

DATES

6 i 7 de juny de 2015

PROFESSORAT

Vicenç Bros, malacòleg. Oficina Tècnica de Parcs Naturals, Diputació de Barcelona.

CAL QUE PORTEU

Libreta de camp, lupa de camp (si pot ser, amb llum), guants, pinces, pots petits i, si se'n disposa, una guia d'identificació de mol·luscs terrestres. Tant dissabte com diumenge es dinarà al camp.

LLOC DE TROBADA

Dissabte, a les 10 h, al Punt d'Informació del Parc Natural de la Serra de Montsant (pl. de la Bassa, 1; la Morera de Montsant).

PREU

La matrícula per als socis de la ICHN, els de les entitats amb les quals té acords de col·laboració i els habitants dels municipis de l'àmbit del Parc Natural de la serra de Montsant és de 38 €, per als altres inscrits és de 64 €.

DISSABTE

De 9.30 a 12.30 h. Sessió teòrica. Nocions bàsiques sobre els mol·luscs continentals de Catalunya. Principals característiques que defineixen la biologia i l'ecologia dels llimacs i els cargols terrestres. Tècniques bàsiques d'estudi en el laboratori. Principals espècies d'interès conservacionista a Catalunya. Metodologia general del curs i de les activitats que es portaran a terme.

De 12.30 a 19 h. Treball de camp: observació i identificació de cargols terrestres en diversos ambients. Pràctiques de diferents metodologies de recerca. Dinar de camp i continuació del treball de camp.

DIUMENGE

De 10 a 18 h. Treball de camp: observació i identificació de cargols terrestres en diversos ambients. Pràctiques de diferents metodologies de recerca. Dinar de camp i continuació del treball de camp.

6

INSECTES POL·LINITZADORS I POL·LINITZACIÓ

DATES

13 i 14 de juny de 2015

PROFESSORAT

Jordi Bosch i Helena Barril-Graells. CREAf, Universitat Autònoma de Barcelona.

CAL QUE PORTEU

Çaçapallones, material per recol·lectar insectes, pinces i llibreta. El dissabte es dinarà al camp.

LLOC DE TROBADA

Dissabte, a les 10 del matí, a Can Jordà (Santa Pau, la Garrotxa).

PREU

La matrícula per als socis de la ICHN, els de les entitats amb les quals té acords de col·laboració i els habitants dels municipis de l'àmbit del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa és de 38 €, per als altres inscrits és de 64 €.

DISSABTE

De 10 a 11.30 h. Presentació del curs. Introducció a la pol·linització i els insectes pol·linitzadors.

D'11.30 a 17 h. Sessió de camp: observació i captura d'exemplars; mesures de comportament: recol·lector; extracció i mesures de producció de nèctar; pol·linitzacions manuals. Dinar de camp.

De 17 a 20 h. Sessió de laboratori: preparació i identificació d'insectes; mesures de producció de pol·len; preparació de mostres de pol·len.

DIUMENGE

De 10 a 12 h. Sessió de laboratori: identificació de pòl·lens.

De 12 a 14 h. Discussió del resultat i conclusions.

7

ECOLOGIA I CONSERVACIÓ DELS ESTANYS DELS PIRINEUS

DATES

27 i 28 de juny de 2015

PROFESSORAT

Alexandre Miró Pastor, biòleg, Centre d'Estudis Avançats de Blanes i tècnic del projecte LIFE+ LimnoPirineus.

CAL QUE PORTEU

Equipament adequat per a les sortides de camp, que es faran a peu per àrees d'alta muntanya. Tant el dissabte com el diumenge es dinarà al camp.

LLOC DE TROBADA

Dissabte, a les 10 h, a la Casa del Parc, a Boí (carrer de les Graieres, 2; Boí, l'Alta Ribagorça).

PREU

La matrícula per als socis de la ICHN, els de les entitats amb les quals té acords de col·laboració i els habitants dels municipis de l'àmbit del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici és de 38 €, per als altres inscrits és de 64 €.

DISSABTE

De 10 a 13 h. Presentació del curs. Sessió teòrica: ecologia i conservació dels estanys dels Pirineus.

De 13 a 19 h. Sessió de camp a la ribera de Sant Nicolau (Planell d'Aigüestortes i estany de Llebreta). Els estanys d'alta muntanya i el paisatge on estan ubicats. Dinar de camp.

DIUMENGE

De 8.30 a 17.30 h. Sessió de camp a la ribera de Sant Nicolau (estany Llong i circ de Dellui). Aprofitaments dels estanys d'alta muntanya. Alteracions i conseqüències. Mesures de conservació. Accions de restauració del projecte LIFE+ LimnoPirineus. Dinar de camp.

FLORA DELS PREPIRINEUS.

ENDEMISMES I ESPÈCIES AMENAÇADES DEL PORT DEL
COMTE I LA VALL D'ALINYÀ

DATES

4 i 5 de juliol de 2015

PROFESSORAT

Andreu Salvat, botànic. Aprèn, Serveis Ambientals.

CAL QUE PORTEU

Roba i calçat adequat per la muntanya. Els desplaçaments es faran amb vehicle particular per camins en bon estat, però si es disposa d'un vehicle tot terreny es recomana portar-lo. El diumenge es dinarà al camp.

LLOC DE TROBADA

Dissabte, a les 10 h, a la Rectoria d'Alinyà (plaça del Ball Pla; Alinyà, l'Alt Urgell).

PREU

La matrícula per als socis de la ICHN i els de les entitats amb les quals té acords de col·laboració és de 38 €, per als altres inscrits és de 64 €.

DISSABTE

De 10 a 10.30 h. Presentació del curs.

De 10.30 a 13.30 h. Flora mediterrània continental a la vall de Canelles.

De 13.30 a 14.30 h. Sessió teòrica: el poblament vegetal de la vall d'Alinyà i el Port del Comte; avaluació i estat de conservació de la flora endèmica i amenaçada.

De 14.30 a 15.30 h. Dinar de camp o en establiments propers.

De 15.30 a 21 h. Recorregut per l'obaga del roc de Galliner i la collada de cal Penya. Flora rupícola, de carenes i de boscos de l'estatge montà. Prospecció d'*Anthericum ramosum* a la única localitat catalana coneguda de l'espècie.

DIUMENGE

De 9 a 9.30 h. Desplaçament fins al prat Major de la muntanya d'Alinyà.

De 9.30 a 17.30 h. Recorregut per boscos i prats subalpins de l'obaga del Port del Comte. Vegetació rupícola i de congesteres de l'estatge alpi. Dinar de camp.

**Parc Natural
del Cadí-Moixeró**

Ajuntament de Mataró

**Parc Natural
del Delta de l'Ebre**

**Parc Natural
de la Serra
del Montsant**

CONSORCI de l'ESTANY d'IVARS_VILA-SANA

**Parc Natural
de la Zona Volcànica
de la Garrotxa**

Fundació
Catalunya
La Pedrera

**Parc Nacional
d'Aigüestortes
i Estany de Sant Maurici**

Durant els cursos es poden fer fotos o enregistrar imatges que la ICHN pot utilitzar en les seves activitats de difusió, d'acord amb la Llei orgànica 15/1999, de protecció de dades de caràcter personal, article 6.1, i d'acord amb el Reial decret legislatiu 1/1996, de la Llei de propietat intel·lectual. Podeu exercir el vostre dret d'oposició enviant un missatge a ichn@iec.cat. La ICHN garanteix la confidencialitat en el tractament de les dades personals d'acord amb el que estableix la legislació vigent.

» ORGANITZA

ICHN
Institució Catalana
d'Història Natural
Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Carrer del Carme, 47 • 08001 Barcelona
Telèfon 933 248 582 • FAX 932 701 180
A/e: ichn@iec.cat • A/i: <http://ichn.iec.cat>

» AMB EL SUPORT

Generalitat de Catalunya
**Departament de Territori
i Sostenibilitat**